ĢENERĀLADVOKĀTA ANTONIO TICANO [*ANTONIO TIZZANO*] SECINĀJUMI,

sniegti 2006. gada 30. martā [1]

I — Ievads

1. Ar diviem atsevišķiem lēmumiem *Cour d'Appel de Liège* (Ljēžas Apelācijas tiesa, turpmāk tekstā — "apelācijas tiesa") un *Tribunal de première instance de Liège* (Ljēžas Pirmās instances tiesa, turpmāk tekstā — "pirmās instances tiesa") atbilstoši EKL 234. pantam uzdeva Tiesai virkni prejudiciālu jautājumu par atbrīvojuma no vietējiem dzinējspēka nodokļiem, kas attiecas tikai uz dzinējiem, kurus lieto iekārtās, kas izmanto dabas gāzi, saderīgumu ar EKL 25., 87. un 90. pantu, kā arī par sekām, kādas būtu šī pasākuma iespējamai atzīšanai par nesaderīgu.

1 — Oriģinālvaloda — itāļu.

II — Atbilstošās tiesību normas

Kopienu tiesības

2. Šīs lietas mērķiem vispirms ir jāatsaucas uz EKL 87. panta 1. punktu, kurš, kā zināms, ar EK līgumā noteiktajām atkāpēm pasludina par nesaderīgu ar kopējo tirgu atbalstu, ko piešķir valstis vai no valsts līdzekļiem un kas rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus un iespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm.

3. Ir jāpiemin arī EKL 88. panta 3. punkts, kurš, ciktāl tas attiecas uz šo lietu, nosaka:

"Visi plāni piešķirt vai mainīt atbalstu ir jādara zināmi Komisijai laikus, lai Komisija varētu iesniegt savas piezīmes."

4. Turklāt ir nozīmīgs arī EKL 25. pants, saskaņā ar kuru:

Valsts tiesības

"Ievedmuitas un izvedmuitas nodokļi, kā arī citi maksājumi ar līdzīgu iedarbību dalībvalstu starpā ir aizliegti. Šis aizliegums attiecas arī uz fiskāliem muitas nodokļiem."

Lieta C-393/04

5. Visbeidzot jāmin EKL 90. pants, kas nosaka:

6. 1999. gada 13. decembrī Serēnas [*Seraing*] pilsētas padome pieņēma noteikumus (turpmāk tekstā — "pilsētas noteikumi"), ar kuriem tika noteikts dzinējspēka nodoklis. Šie noteikumi rūpniecības, tirdzniecības, finanšu vai lauksaimniecības uzņēmumiem, kas atrodas šīs pašvaldības teritorijā, uzliek ikgadēju nodokli par dzinējiem, kas tiek izmantoti uzņēmuma vai tā filiāļu darbībā, neatkarīgi no šim nolūkam izmantotā šķidruma vai enerģijas avota. Šī nodokļa lielums ir atkarīgs no izmantotā dzinēja jaudas.

"Dalībvalstis citu dalībvalstu ražojumiem tieši vai netieši neuzliek iekšējos nodokļus, kas lielāki par tiem, kas tieši vai netieši uzlikti līdzīgiem vietējiem ražojumiem.

7. Šo noteikumu 3. pantā tomēr noteikta virkne situāciju, kad notiek atbrīvošana no šī nodokļa. Saskaņā ar 3.panta devīto daļu no dzinējspēka nodokļa ir atbrīvoti "dzinēji, kas tiek izmantoti dabasgāzes saspiešanas iekārtās, lai darbinātu kompresorus, kas rada spiedienu piegādes cauruļvados".

Dalībvalstis turklāt neuzliek citu dalībvalstu ražojumiem tādus iekšējos nodokļus, kas netieši aizsargā citus ražojumus."

Lieta C-41/05

8. 1998. gada 30. oktobrī un 1999. gada 29. oktobrī Ljēžas provinces padome pieņēma noteikumus (turpmāk tekstā — "provinces noteikumi"), ar kuriem tika noteikts dzinējspēka nodoklis.

9. Šo noteikumu piemērošanas joma ir analoģiska iepriekš minēto Serēnas pilsētas pieņemto noteikumu darbības jomai, un, tāpat kā tie, arī šie noteikumi atbrīvo no dzinējspēka nodokļa dzinējus, kas tiek izmantoti dabasgāzes saspiešanas iekārtās.

III — Fakti un tiesvedība

Ievads

10. *Air Liquide* ir industriāla grupa, kas specializējas rūpnieciskās un medicīniskās gāzes ražošanā un pārvadāšanā. Sabiedrība *Air Liquide Industries Belgium SA* (turpmāk tekstā — "*Air Liquide*") ietilpst šajā grupā.

11. *Air Liquide* ar ļoti augsta spiediena cauruļvadu sistēmas palīdzību nodrošina rūpnieciskās gāzes transportu no dažādām ražotnēm Beļģijā saviem klientiem Beļģijā, Francijā un Nīderlandē.

12. Šīs darbības ietvaros *Air Liquide* izmanto rūpnieciskās gāzes ražošanas vienību, kas atrodas Serēnas pilsētas teritorijā Ljēžas provincē. Šī vienība ietver staciju šīs gāzes saspiešanai, kas nepieciešama gāzes ievadīšanai atbilstošos cauruļvados un transportēšanai.

Lieta C-393/04

13. 2000. gada 28. jūnijā *Air Liquide* saņēma paziņojumu par aplikšanu ar nodokli, ar kuru tā tika uzaicināta par 1999. gadu kā dzinējspēka nodokli samaksāt summu BEF 41 275 757 (EUR 1 023 199,20) apmērā.

14. Ar 2000. gada 22. septembra vēstuli *Air Liquide* šīs pašvaldības birģermeistara un birģermeistara palīgu kolēģijai iesniedza sūdzību, lūdzot atbrīvojumu no aplikšanas ar šo nodokli. Šī sūdzība tika noraidīta ar 2001. gada 15. marta lēmumu.

15. Prasītāja Ljēžas pirmās instances tiesā iesniedza prasību atcelt šo pēdējo lēmumu un cita starpā atsaucās uz dzinējspēka nodokļa diskriminējošo raksturu, kas rodas tādēļ, ka ar to tiek apliktas sabiedrības, kas ražo un transportē rūpniecisko gāzi, bet dabasgāzes transporta uzņēmumi no tā ir atbrīvoti.

16. Ar 2002. gada 28. novembra spriedumu tiesa šo prasību atzina par pieņemamu, bet nepamatotu. *Air Liquide* šo spriedumu pārsūdzēja apelācijas tiesā, kas ar 2004. gada 15. septembra lēmumu nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālo jautājumu:

"Vai atbrīvojums no pašvaldības dzinējspēka nodokļa, kas attiecas tikai uz dzinējiem, kurus lieto iekārtās, kas izmanto dabas gāzi, izslēdzot dzinējus, kurus izmanto citām rūpnieciskajām gāzēm, uzskatāms par valsts atbalstu konsolidētā [EKL] 87. panta izpratnē?"

Lieta C-41/05

17. 2000. gada 20. aprīlī un 2001. gada 9. maijā Ljēžas provinces padome vērsās pie *Air Liquide* ar diviem paziņojumiem par piedziņu, kā dzinējspēka nodokli pieprasot samaksāt summu BEF 4 744 980 (EUR 117 624,98) apmērā par 1999. finanšu gadu un BEF 2 403 360 (EUR 59 577,74) apmērā par 2000. finanšu gadu.

18. Pēc tam, kad Ljēžas provinces iestādes bija noraidījušas sūdzību par šo paziņojumu par aplikšanu ar nodokli, *Air Liquide* Ljēžas pirmās instances tiesā iesniedza prasību, lūdzot to atbrīvot no aplikšanas ar šo nodokli un atlīdzināt nodokļus, ko tā iepriekš samaksājusi BEF 30 788 100 (EUR 763 217,06) apmērā.

19. Tā kā prasītāja tostarp bija atsaukusies uz dzinējspēka nodokļa nelikumīgumu, ņemot vērā EKL 25., 87, un 90. pantu, pirmās instances tiesa ar 2005. gada 24. janvāra lēmumu nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālos jautājumus:

"1) Vai tāds atbrīvojums no provinces dzinējspēka nodokļa, kas attiecas tikai uz dzinējiem, kurus lieto iekārtās, kas izmanto dabas gāzi, izslēdzot dzinējus, kurus izmanto citām rūpnieciskajām gāzēm, uzskatāms par valsts atbalstu [EKL] 87. panta izpratnē?

2) Ja atbilde uz iepriekšējo jautājumu ir apstiprinoša, vai valsts tiesai, kura izskata prasību, kuru iesniedzis nodokļu maksātājs, kurš nav atbrīvots no provinces dzinējspēka nodokļa, jāpiesprieţ iestādei, kas šo nodokli iekasējusi, to atmaksāt šim nodokļu maksātājam, ja tiesa konstatē, ka iestādei, kas šo nodokli iekasējusi, juridiski vai faktiski nav iespējams to pieprasīt no nodokļu maksātāja, kurš ir atbrīvots no dzinējspēka nodokļa?

3) Vai dzinējspēka nodoklis, kas attiecas uz dzinējiem, kuri tiek izmantoti rūpnieciskās gāzes transportam, kurš tiek veikts ar ļoti augsta spiediena cauruļvadu palīdzību un kuram nepieciešama kompresijas staciju izmantošana, uzskatāms par maksājumu ar līdzīgu iedarbību, kas aizliegts ar konsolidētā Līguma 25. un turpmākajiem pantiem, ja izrādās, ka faktiski to iekasē province vai pašvaldība tad, kad rūpnieciskā gāze tiek transportēta ārpus to teritoriālajām robežām, lai arī dabas gāzes transports tādos pašos apstākļos ir atbrīvots no šī nodokļa?

4) Vai dzinējspēka nodoklis, kas attiecas uz dzinējiem, kuri tiek izmantoti rūpnieciskās gāzes transportam, kurš tiek veikts ar ļoti augsta spiediena cauruļvadu palīdzību un kuram nepieciešama kompresijas staciju izmantošana, uzskatāms par iekšējas aplikšanas ar nodokļiem pasākumu, kas aizliegts ar Līguma 90. un turpmākajiem pantiem, ja dabasgāzes transports ir atbrīvots no šī nodokļa?

5) Gadījumā, ja atbildes uz iepriekš uzdotajiem jautājumiem ir apstiprinošas — vai nodokļu maksātājam, kurš ir samaksājis dzinējspēka nodokli, ir pamats prasīt tā atmaksu, sākot ar 1992. gada 16. jūliju — datumu, kurā tika pasludināts spriedums *Legros* u.c. lietā [2]?"

Tiesvedība Tiesā

20. Ar 2005. gada 21. jūlija rīkojumu Tiesas otrās palātas priekšsēdētājs apvienoja lietas C-393/04 un C-41/05 mutvārdu procesam un sprieduma pieņemšanai.

21. Prasītāja, Ljēžas province, Serēnas pilsēta, Beļģijas valdība un Komisija iesniedza rakstveida apsvērumus katrā no šīm lietām, un visas arī piedalījās tiesas sēdē 2005. gada 13. oktobrī.

2 — 1992. gada 16. jūlija spriedums lietā C-163/90 (*Recueil*, I-4625. lpp.).

IV — Juridiskā analīze

Par pirmo jautājumu (lieta C-393/04 un C-41/05)

22. Ar vienīgo prejudiciālo jautājumu, ko uzdevusi apelācijas tiesa, un pirmo no pirmās instances tiesas Tiesai uzdotajiem jautājumiem iesniedzējtiesas būtībā jautā, vai atbrīvojumi no dzinējspēka nodokļa (pilsētas nodokļa pirmajā gadījumā un provinces nodokļa otrajā), kas paredzēti tikai attiecībā uz dzinējiem, kurus lieto iekārtās, kas izmanto dabas gāzi (turpmāk tekstā — "strīdīgie pasākumi"), ir valsts atbalsts Līguma izpratnē.

Par Tiesas kompetenci

23. Ievadam Serēnas pašvaldība, Ljēžas province, Beļģijas valdība (turpmāk tekstā — "Beļģijas iestādes") un Komisija apstrīd jautājuma pieņemamību, iebilstot, ka abos gadījumos pamata prāvā *Air Liquide* iesniedzējtiesā ir prasījusi nevis šķietami nelikumīgā atbalsta atgūšanu no tā saņēmējiem, bet gan maksājumu, ko tā veikusi atbilstoši aplikšanai ar nodokli, kas pati par sevi ir likumīga, atmaksāšanu.

24. Pēc viņu domām, šāda veida atmaksāšanu izslēdz precīza Tiesas judikatūra, saskaņā ar kuru "obligāta maksājuma parādnieki nevar, lai izvairītos no šī maksājuma samaksas, aizbildināties ar to, ka atbrīvojums, ko bauda citas personas, ir valsts atbalsts" [3]. Tā kā tādējādi iesniedzējtiesas nevar apmierināt prasītājas prasības, Tiesas lēmumam attiecībā uz iespējamo strīdīgo pasākumu [valsts] atbalsta raksturu, saskaņā ar Beļģijas iestāžu un Komisijas teikto, nebūtu nekādas ietekmes uz pamata prāvu iznākumu.

25. Turklāt tieši šī iemesla dēļ Tiesa pati virknē lietu, kuru priekšmets bija prasības par šim līdzīgu nodokļu atmaksāšanu, pasludināja, ka tā nav kompetenta izlemt jautājumu par attiecīgā pasākuma kvalificēšanu par valsts atbalstu [4].

26. No savas puses es atgādināšu, ka atbilstoši pastāvīgai un labi zināmai Tiesas judikatūrai attiecībā uz prejudiciālajiem jautājumiem tikai valsts tiesa, kura iztiesā prāvu un kurai ir jāuzņemas atbildība par pieņemamo tiesas nolēmumu, var noteikt, ņemot

3 — 2001. gada 20. septembra spriedums lietā C-390/98 *Banks* (*Recueil*, I-6117. lpp., 80. punkts); šis princips ir apstiprināts ar 2002. gada 13. jūnija spriedumu apvienotajās lietās C-430/99 un C-431/99 *Sea-Land Service* un *Nedlloyd Lijnen* (*Recueil*, I-5235. lpp., 47. punkts).

4 — Beļģijas iestādes un Komisija tostarp atsaucas uz Tiesas 2000. gada 9. marta spriedumu lietā C-437/97 *EKW* un *Wein & Co* (*Recueil*, I-1157. lpp, 53. un 54. punkts) un 2000. gada 13. jūlija spriedumu lietā C-36/99 *Idéal Tourisme* (*Recueil*, I-6049. lpp., 26.–29. punkts).

vērā lietas īpatnības, cik nepieciešams ir prejudiciāls nolēmums šīs tiesas sprieduma taisīšanai un cik piemēroti ir Tiesai uzdotie jautājumi. Tikai izņēmuma gadījumos tā var noraidīt savu kompetenci, proti, "ja ir acīmredzami skaidrs, ka interpretācijai vai noteikuma spēkā esamības novērtējumam [..] nav nekāda sakara ar pamata prāvas īstenajiem apstākļiem vai priekšmetu" [5].

27. Tādējādi ir jāvaicā, vai šis nosacījums šajā lietā ir izpildīts, un it īpaši — vai strīdīgo pasākumu atbalsta raksturs (vai tā neesamība) ir *acīmredzami* nesvarīgi iesniedzējtiesās izskatāmo prāvu iznākumam.

28. Man šķiet, ka uz šo jautājumu jāatbild noliedzoši, tāpat kā es atbildēju noliedzoši lietā *Ferring* [6] uz tādu pašu Francijas valdības izvirzīto iebildi par nepieņemamību (ko turklāt noraidīja arī Tiesa).

29. Tāpat kā šajā iepriekšējā lietā, es uzskatu, ka arī šajā gadījumā valsts tiesas pievēršas vienīgi (lieta C-393/04) vai galvenokārt (lieta C-41/05) jautājumam par to, vai strīdīgie pasākumi ir valsts atbalsts, un tādējādi Tiesas lēmums šajā jautājumā pats par sevi varētu būt noderīgs ar to saistītajam [valsts tiesu] lēmumam.

30. Taču, atstājot malā šo apsvērumu, es domāju, ka tas būtu noderīgs arī tad, ja tiktu nolemts — kā to ierosina Beļģijas iestādes un Komisija, kā arī es pats (skat. turpmāk 58.–76. punktu) —, ka nav iespējams pieņemt tāda veida atmaksas prasību, kādu ir iesniegusi *Air Liquide*.

31. Atgādināšu, ka saskaņā ar iedibināto judikatūru "aktu, ar kuriem īsteno atbalstu, spēkā esamību ietekmē [EKL 88. panta 3. punkta] neievērošana no valsts iestāžu puses. Valsts tiesām ir attiecīgajām personām, kas var atsaukties uz šādu neievērošanu, *jānodrošina*, ka atbilstoši to valsts tiesībām no tā tiek izdarīti *visi secinājumi* attiecībā gan uz atbalsta īstenošanas aktu spēkā esamību, gan par finansiālā atbalsta, kas piešķirts, neievērojot šo noteikumu,

5 — Iepriekš 4. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Idéal Tourisme*, 20. punkts. Šajā pašā nozīmē daudzu citu starpā skat. 1995. gada 5. oktobra spriedumu lietā C-125/04 *Aprile* (*Recueil*, I-2919. lpp., 16. un 17. punkts); 1995. gada 15. decembra spriedumu lietā C-415/93 *Bosman* (*Recueil*, I-4921. lpp., 59. punkts) un 2005. gada 25. oktobra spriedumu lietā C-350/03 *Schulte* (Krājums, I-9215. lpp., 43. punkts).

6 — 2001. gada 18. maijā sniegtie secinājumi lietā C-53/00 *Ferring* u.c. (2001. gada 22. novembra spriedums, *Recueil*, I-9067. lpp.), 22. un 23. punkts. Šajā pašā nozīmē skat. 2001. gada 8. novembra spriedumu lietā C-143/99 *Adria-Wien Pipeline* un *Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke* (*Recueil*, I-8365. lpp.); 2004. gada 29. aprīļa spriedumu lietā C-308/01 *GIL Insurance* u.c. (*Recueil*, I-4777. lpp.) un 2005. gada 14. aprīļa spriedumu apvienotajās lietās C-128/03 un C-129/03 *AEM* un *AEM Torino* (Krājums, I-2861. lpp.). Pretējā nozīmē skat. iepriekš 4. zemsvītras piezīmē minētos spriedumus.

atgūšanu un iespējamiem pagaidu pasākumiem" [7].

32. Tas nozīmē, ka gadījumā, ja tiktu atzīts, ka strīdīgajiem pasākumiem ir atbalsta raksturs, valsts tiesām būtu jāveic visi nepieciešamie pasākumi, lai aizsargātu tiesību subjektus, kuriem atbrīvojums no nodokļa nodarījis kaitējumu. Tas arī nozīmē, ka, ja — kā šajā lietā — šīs tiesas nevar noteikt prasīto konkrēto pasākumu, tomēr saglabājas pienākums nodrošināt citas aizsardzības formas, ko iespējami paredz valsts tiesības (piemēram, drošības pasākumu noteikšana, kuru mērķis ir apturēt nelikumīgo atbrīvojumu īstenošanu).

33. Jāatceras arī, ka prasītājas interesēs var arī būt panākt vienkārši deklaratīvu spriedumu par pasākuma raksturu, to atzīstot par nelikumīgu atbalstu, jo šāds spriedums tai ļautu cita starpā lūgt Komisiju uzdot atgūt šo atbalstu vai — protams, gadījumos, ja būtu izpildīti priekšnoteikumi — vērsties valsts tiesā pret atbalstu saņēmušajiem uzņēmumiem ar prasību par negodīgu konkurenci vai pret valsti ar prasību par zaudējumu atlīdzību, kas radušies tādēļ, ka valsts pārkāpusi pienākumus, ko tai uzliek Kopienu tiesības [8].

34. Man tādēļ šķiet, ka iesniedzējtiesu uzdotais jautājums nevar tikt uzskatīts par *acīmredzami* nekādā veidā nesaistītu ar pamata prāvām un ka tādējādi Komisijas un Beļģijas iestāžu iebildumi par nepieņemamību ir jānoraida.

Par lietas būtību

35. Tagad es pievērsīšos jautājumam par to, vai strīdīgie pasākumi ir valsts atbalsts par labu uzņēmumiem, kas atbrīvoti no dzinējspēka nodokļa, EKL 87. panta 1. punkta nozīmē.

36. *Air Liquide* uz šo jautājumu atbild apstiprinoši tādēļ, ka šajā lietā esot izpildīts prasīto noteikumu kopums. Pirmkārt, atbrī-

7 — 1991. gada 21. novembra spriedums lietā C-354/90 *Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires et Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon* (*Recueil*, I-5505. lpp., 12. punkts). Šajā pašā nozīmē skat., piemēram, 2003. gada 27. novembra spriedumu apvienotajās lietās no C-34/01 līdz C-38/01 *Enirisorse* (*Recueil*, I-14243. lpp., 42. punkts) un 2005. gada 21. jūlija spriedumu lietā C-71/04 *Xunta de Galicia* (Krājums, I-7419. lpp., 49. un 50. punkts).

8 — Šajā sakarā skat. iepriekš 3. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā *Banks*, 80. punkts. Skat. arī ģenerāladvokāta Tezauro [*Tesauro*] 1989. gada 19. septembra secinājumus lietā C-142/87 Beļģija/Komisija, kurā spriedums pieņemts 1990. gada 21. martā (*Recueil*, I-959. lpp.), 7. punkts, un ģenerāladvokāta Džeikobsa [*Jacobs*] 2005. gada 29. novembrī sniegtos secinājumus lietā C-368/04 *Transalpine Ölleitung in Österreich* (atrodas izskatīšanā Tiesā, 86. punkts).

vojumi no nodokļa tiek finansēti ar valsts līdzekļu palīdzību, un, otrkārt, tie izlases veidā rada priekšrocību saņēmējiem uzņēmumiem (šajā sakarā prasītāja precizē, ka tikai divi uzņēmumi var baudīt attiecīgo atbrīvojumu: *SA Fluxys* — atbrīvojumu no provinces nodokļa un *SA Distrigaz* — atbrīvojumu no pašvaldības nodokļa). Turklāt, pateicoties enerģētikas nozares liberalizācijai, tie var radīt konkurences izkropļojumus un ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm, ņemot vērā nozīmīgos pārrobežu darījumus, kas raksturo dabasgāzes ražošanas, transporta un piegādes tirgus, kā rezultātā noteiktiem šajos sektoros aktīviem uzņēmumiem piešķirtam atbalstam nevar nebūt norādīto seku.

37. Serēnas pašvaldība un Ljēžas province, kā arī Beļģijas valdība, izvērsdamas lielā mērā analoģiskus argumentus, gluži pretēji, apgalvo, ka šie pasākumi nav valsts atbalsts Līguma izpratnē. Galvenokārt tas tā ir tāpēc, ka tie nevar ne radīt konkurences izkropļojumus, ne ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm. Gāzes nozarē Beļģijā vietējā līmenī darbojošies uzņēmumi reāli vienmēr darbojas monopola situācijā, kā sekas ir, ka starp tiem nepastāv reāla konkurence.

38. No savas puses man pirmām kārtām jāatgādina, ka pastāvīgā Tiesas judikatūra nosaka — lai novērtētu, vai valsts pasākums ir atzīstams par valsts atbalstu, ir jāpārbauda, vai ir izpildīti četri kumulatīvi nosacījumi: i) attiecīgais pasākums izlases veidā piešķir priekšrocību konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai; ii) šī priekšrocība tieši vai netieši tiek piešķirta no valsts līdzekļiem; iii) attiecīgais pasākums izkropļo vai draud izkropļot konkurenci un iv) tas var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm [9].

39. i) Attiecībā uz pirmo no šiem nosacījumiem man šķiet acīmredzami, ka strīdīgie pasākumi rada priekšrocības attiecīgos atbrīvojumus saņemošiem uzņēmumiem. Atgādināšu, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru "atbalsta jēdziens ietver ne tikai tādu pozitīvu atbalstu kā subsīdijas, bet arī pasākumus, kas dažādos veidos samazina izdevumus, kas parasti gulstas uz uzņēmuma budžetu, un kas tādējādi, lai arī nebūdami subsīdijas šī vārda burtiskā nozīmē, ir tāda paša rakstura un kuriem ir tām identiskas sekas" [10].

9 — Skat., piemēram, 1994. gada. 14. septembra spriedumu apvienotajās lietās no C-278/92 līdz C-280/92 Spānija/Komisija (*Recueil*, I-4103. lpp., 20. punkts); 2002. gada 16. maija spriedumu lietā C-482/99 Francija/Komisija (*Recueil*, I-4397. lpp., 68. punkts) un 2003. gada 24. jūlija spriedumu lietā C-280/00 *Altmark Trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg* (*Recueil*, I-7747. lpp., 74. punkts).

10 — 1999. gada 19. maija spriedums lietā C-6/97 Itālija/Komisija (*Recueil*, I-2981. lpp., 16. un 17. punkts). Skat. arī 1994. gada 15. marta spriedumu lietā C-387/92 *Banco Exterior de España* (*Recueil*, I-877. lpp., 14. punkts) un 1998. gada 1. decembra spriedumu lietā C-200/97 *Ecotrade* (*Recueil*, I-7907. lpp., 34. punkts).

40. Tā tas ir it īpaši attiecībā uz pasākumiem, kas, tāpat kā šajā lietā, kuru mēs aplūkojam, lai gan neietver valsts līdzekļu pāreju, "dažiem uzņēmumiem piešķir nodokļu atskaitījumus, kas [..] to saņēmējus nostāda labvēlīgākā finansiālā stāvoklī nekā citus nodokļu maksātājus" [11].

41. Turklāt runa ir par izlases veida priekšrocību, ņemot vērā to, ka atbrīvojumi ir piemērojami vienīgi uzņēmumiem, kas darbojas dabas gāzes nozarē.

42. Šajā sakarā man nešķiet, ka varētu tikt piemērota judikatūra — uz kuru turklāt atbildētājas iestādes neatsaucas —, saskaņā ar kuru nav izlases rakstura (un tādējādi tie neietilpst valsts atbalsta jēdzienā EKL 87. panta izpratnē) pasākumiem, kas, lai gan radīdami priekšrocības noteiktiem uzņēmumiem vai darbības jomām, ir "pamatoti, ņemot vērā tās sistēmas raksturu vai vispārējo struktūru, kurā pasākums ietilpst" [12]. Šajā kategorijā var ietilpt arī diferenciācijas nodokļu jomā, gan ar nosacījumu, ka šādu attieksmi attaisno prasības, kas ir saistītas ar nodokļu sistēmas loģiku [13], nevis tikai vispārīgi mērķi, ko izvirzījusi valsts, pieņemot attiecīgo pasākumu [14].

43. Taču šajā gadījumā apstrīdētos pasākumus attaisno apsvērumi, ko grūti saistīt ar iemesliem, kas ir raksturīgi nodokļu sistēmai. Kā to Tiesas sēdē skaidri formulēja Beļģijas valdība, faktiski ir runa par pasākumiem, kas tika pieņemti sākot ar 70. gadu sākuma periodu (citiem vārdiem sakot, pēc naftas krīzes), tikai tādēļ, lai stimulētu naftai alternatīvus enerģijas avotus, piešķirot uzņēmumiem, kas darbojas dabas gāzes sektorā, labvēlīgāku nodokļu attieksmi.

44. ii) Man šķiet pilnīgi acīmredzami, ka attiecīgā priekšrocība tika finansēta no valsts līdzekļiem. Šajā sakarā jāatzīmē, ka attiecīgo atbrīvojumu rezultātā Beļģijas iestādes praksē ir atturējušās no nodokļu ienākumu gūšanas, ko tās citādi būtu guvušas. Tādējādi šie pasākumi rada papildu slogu valstij.

11 — Turpat.

12 — Iepriekš minētā lieta *Adria-Wien Pipeline* un *Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke*, 42. punkts. Šajā nozīmē skat. arī 1974. gada 2. jūlija spriedumu lietā 173/73 Itālija/Komisija (*Recueil*, 709. lpp., 33. punkts) un 2002. gada 26. septembra spriedumu lietā C-351/98 Spānija/Komisija (*Recueil*, I-8031. lpp., 42. punkts).

13 — Skat. it īpaši iepriekš 6. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā *GIL Insurance* u.c., kurā Tiesa uzskatīja par "attaisnotu ar apdrošināšanas aplikšanas ar nodokļiem valsts sistēmas raksturu un sistēmu" pasākumu, kura mērķis bija "cīņa ar darbībām, kas vērstas uz peļņas gūšanu no starpības starp parasto [apdrošināšanas prēmijas nodokļa] likmi un PVN, manipulējot ar iekārtu īres un pārdošanas un ar tām saistītās apdrošināšanas cenu" (74. punkts).

14 — Skat., piemēram, iepriekš 12. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā Spānija/Komisija, kurā Tiesa noraidīja Spānijas valdības argumentus, saskaņā ar kuriem var izvairīties no tā, ka pasākums, kurš domāts, lai sekmētu komerciālo automašīnu nomaiņu, tiek klasificēts par valsts atbalstu, jo tā mērķis ir vides aizsardzība un ceļu satiksmes drošība.

45. iii) Savukārt jautājums par to, vai ir izpildīts nosacījums par attiecīgo pasākumu nelabvēlīgo ietekmi uz konkurenci, man šķiet sarežģītāks.

46. Principā atbildei būtu jābūt apstiprinošai, it īpaši tad, ja izejas punkts ir, ka Tiesas pieeja šajā ziņā ir visai plaša. Saskaņā ar iedibinātu judikatūru pasākumi — tieši tādi, kādi ir atbrīvojumi šajā lietā —, kas "vērsti uz to, lai atbrīvotu uzņēmumu no izmaksām, kas tam parasti būtu jāsedz saistībā ar ikdienas pārvaldību vai parastās uzņēmējdarbības veikšanu, principā izkropļo konkurences nosacījumus" [15]. No otras puses, Tiesai ir bijusi iespēja precizēt, ka šis nosacījums ir izpildīts arī tad, ja pastāv tikai drauds izkropļot konkurenci [16].

47. Man tomēr jāatgādina, ka šajā lietā Beļģijas iestādes apstrīd, ka pastāvētu jebkāda konkurences kropļošanas iespēja, uzsverot, ka apgalvoto atbalstu saņemošie uzņēmumi (*Distrigaz* un *Fluxys*) darbojas tādās nozarēs, proti, gāzes transportēšanas, izplatīšanas un piegādes nozarē, ko raksturo ar likumu noteikts monopols un uz ko tādējādi pēc definīcijas neattiecas konkurence.

48. Lai gan visa pieejamā informācija neļauj sniegt noteiktu atbildi šajā jautājumā, man šķiet, ka daži no lietas materiālos esošajiem faktiem liek nonākt pie citāda secinājuma nekā Beļģijas iestāžu aizstāvētā tēze, jo no tiem izriet, ka uzņēmumi, kas gūst labumu no apstrīdētā pasākuma, attiecīgajos tirgos konkurē, kaut arī tikai ierobežoti, ar citiem uzņēmējiem.

49. Piemēram, no nesena Beļģijas Konkurences padomes lēmuma, kurš pievienots Serēnas pašvaldības apsvērumiem, izriet, ka, lai arī *Distrigaz* "pirms gāzes tirgus liberalizācijas īstenošanas bija piegādes monopols", šobrīd tas atrodas kvazimonopola stāvoklī. Šajā pašā lēmumā Konkurences padome arī atzīmēja, ka *Fluxys* "dabas gāzes transporta tirgū [..] ir *kvazimonopols, kas tomēr neizriet no likumu normām*" [17].

15 — 2000. gada 19. septembra spriedums lietā C-156/98 Vācija/Komisija (*Recueil*, I-6857. lpp., 30. punkts un tajā minētā judikatūra).

16 — Skat. 1980. gada 17. septembra spriedumu lietā 730/79 *Philip Morris*/Komisija (*Recueil*, 2671. lpp., 11. un 12. punkts) un 1986. gada 10. jūlija spriedumu lietā 40/85 Beļģija/Komisija (*Recueil*, 2321. lpp., 22. punkts); skat. arī Pirmās instances tiesas 1998. gada 30. aprīļa spriedumu lietā T-214/95 *Het Vlaamse Gewest*/Komisija (*Recueil*, II-717. lpp., 46. punkts) un 2002. gada 30. janvāra spriedumu lietā T-35/99 *Keller* un *Keller Meccanica*/Komsija (*Recueil*, II-261. lpp., 85. lpp.).

17 — 2003. gada 7. aprīļa Lēmums Nr. 2003-C/C-31, *Revue Trimestrielle de Jurisprudence* 2003/02, 15. un turpmākās lpp., 6.2.1. punkts, izcēlums mans.

50. Šajā pašā ziņā atgādināšu, ka Komisijas lēmumā — uz kuru Serēnas pašvaldība atsaucas savos procesuālajos rakstos — uzsvērts, ka gāzes izplatīšanas nozarē *Distrigaz* sastopas ar augošu konkurenci no dažādu Beļģijas tirgū darbojošos uzņēmumu puses un sagaida, ka nākotnē šajā tirgū var ienākt vēl citi konkurenti [18].

51. Jāpiebilst, ka atbalstu saņemošie uzņēmumi Beļģijā darbojas ne tikai dabas gāzes transportēšanas, izplatīšanas un piegādes nozarē, bet arī piedāvā virkni papildu un blakus pakalpojumu (piemēram, uzglabāšanas, palīdzības un klientu konsultēšanas pakalpojumus), kas ir pakalpojumi, kuri nenoliedzami tiek sniegti brīvas konkurences apstākļos.

52. Visbeidzot, no lietas materiāliem izriet, ka infrastruktūra, kuru *Distrigaz* un *Fluxys* izmanto darbībai, kas tiekot veikta monopola režīmā, tranzīta pakalpojumu caur Beļģijas teritorijai ietvaros tiek izmantota, lai piegādātu dabas gāzi patērētājiem citās dalībvalstīs, proti, starptautiskā transporta darbību ietvaros, attiecībā uz kurām atbrīvojumu saņemošie uzņēmumi acīmredzami konkurē ar dažādiem citās Savienības valstīs dibinātiem uzņēmumiem.

53. Ņemot vērā visus šos apsvērumus, es sliecos domāt, ka saņēmējiem uzņēmumiem piešķirtie atbalsta pasākumi vismaz potenciāli var izkropļot konkurenci tautsaimniecības nozarēs, kurās darbojas parastie konkurences noteikumi, gan valsts, gan starptautiskā līmenī. Nodokļu atbrīvojumi, samazinot nodokļu maksājumus, kas šiem uzņēmumiem citādi būtu bijuši jāveic, varēja ietekmēt to piedāvāto produktu vai pakalpojumu gala cenu.

54. iv) Visbeidzot, saistībā ar attiecīgo pasākumu ietekmi uz tirdzniecību Kopienā vispirms ir jāatgādina, ka, pretēji tam, ko šķiet apgalvojam Beļģijas iestādes, atbalsts var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm, pat ja tā saņēmējs darbotos tikai vietējā vai reģionālā mērogā un nepiedalītos pārrobežu tirdzniecībā. Atbalsta piešķiršanas rezultātā attiecīgā atbalsta saņēmēja veiktās darbības apjoms var saglabāties nemainīgs vai palielināties, kā rezultātā citās valstīs nodibinātu uzņēmumu iespējas iekļūt attiecīgās valsts tirgū samazinās [19].

18 — Komisijas 2003. gada 13. februāra Lēmums Nr. C(2003) 582, lietas Nr. COMP/M.3075, 3076, 3077, 3078, 3079 un 3080 *ECS/Intercomunale IVEKA* u.c., 39. un 40. punkts.

19 — Skat., piemēram, iepriekš 9. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu *Altmark Trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg*, 78. un 82. punkts.

55. Tas tā ir it īpaši attiecībā uz tādu tirgu kā gāzes tirgus, ko pēc otrās Kopienu direktīvas par gāzes tirgus liberalizāciju spēkā stāšanās[20] raksturo augoša konkurence, tostarp pārrobežu līmenī. Šādā tirgū piešķirts atbalsts, lai arī ierobežots, tādejādi riskē būt papildu šķērslis šīs nozares efektīvai atvēršanai un līdz ar to arī ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm.

56. Ņemot vērā šos apsvērumus, es uzskatu, ka ir izpildīti visi EKL 87. panta 1. punktā paredzētie nosacījumi un ka tādējādi strīdīgie atbrīvojumi ir valsts atbalsts šīs normas izpratnē.

57. Līdz ar to es ierosinu Tiesai atbildēt iesniedzējtiesām, ka atbrīvojumi no pašvaldības un provinces dzinējspēka nodokļiem, kas attiecas tikai uz dzinējiem, kurus lieto iekārtās, kas izmanto dabas gāzi, uzskatāmi par valsts atbalstu EKL 87. panta izpratnē.

20 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 26. jūnija Direktīva 2003/55//EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz iekšējo dabasgāzes tirgu un Direktīvas 98/30/EK atcelšanu (OV L 176, 57. lpp.).

Par otro jautājumu (lieta C-41/05)

58. Ar savu otro jautājumu Ljēžas pirmās instances tiesa vaicā Tiesai, vai valsts tiesa, kas izskata prasību, ko iesniedzis nodokļu maksātājs, kurš nav saņēmis attiecīgo atbrīvojumu no provinces dzinējspēka nodokļa, var piespriest valsts iestādei, kas iekasējusi šo nodokli, to atmaksāt šim nodokļu maksātājam, ja tā konstatē, ka no likuma viedokļa vai faktiski iestāde nevar atbalstu atgūt no tā saņēmējiem.

59. Šis jautājums rodas tādēļ, ka saskaņā ar *Air Liquide* teikto šajā gadījumā ir pilnīgi neiespējami atgūt nesaderīgo atbalstu. Tā kā atbalstu veido atbrīvojums no nodokļa, to atgūt no to saņēmušajām sabiedrībām nozīmētu tās aplikt ar nodokli, no kura tās šobrīd ir atbrīvotas, un šāda atgūšana, ja to uzdotu tiesa, saskaņā ar *Air Liquide* teikto, būtu pretrunā Beļģijas Konstitūcijai un it īpaši tās 170. panta 1. punktam, kurš nosaka, ka nodokļi, kas tiek iekasēti valsts labā, ir jānosaka ar likumu. Tādējādi vienīgais veids, kā atgriezties pie *status quo ante*, būtu uzlikt valsts iestādei atmaksāt nodokļus, ko nepamatoti samaksājuši uzņēmumi, kas nav saņēmuši atbrīvojumu.

60. Kas attiecas uz Beļģijas iestādēm un Komisiju, tās šo risinājumu noraida, apgalvojot, ka iekasēto nodokļu atmaksāšanas sekas būtu nevis pasākuma iespējamās konkurencei nelabvēlīgās ietekmes novēršana, bet gan, gluži pretēji, [atbalsta] pasākuma saņēmēju loka paplašināšana un tādējādi zināmā mērā — konkurences noteikumu pārkāpuma padziļināšana. Komisija piebilst, ka tā vietā, lai pieprasītu summas, kas samaksāta kā strīdīgais nodoklis, atmaksāšanu, *Air Liquide* būtu bijis jālūdz piespriest uzdot valstij atgūt nelikumīgi piešķirto atbalstu no uzņēmumiem, kas nepamatoti saņēmuši atbrīvojumu no nodokļa.

61. Man jāteic uzreiz, ka *Air Liquide* argumenti mani nepārliecina divu iemeslu dēļ.

62. Pirmkārt, man nešķiet, ka prasītājas minētie apstākļi būtu tādi, kas padara neiespējamu iespējamo nelikumīgā atbalsta pasākuma atgūšanu.

63. Kā zināms, Tiesa jau vispārīgi ir precizējusi, un tieši attiecībā uz nelikumīgu atbalstu atgūšanu, ka "dalībvalsts nevar atsaukties uz *valsts tiesību sistēmas normām, praksi vai apstākļiem*, lai attaisnotu Kopienu tiesībās paredzēto pienākumu neievērošanu" [21].

64. Konkrētāk Tiesai ir arī bijusi iespēja atbildēt uz argumentu, kas ir analoģisks *Air Liquide* izvirzītajam argumentam. Atgādinājusi, ka "nelikumīga atbalsta atcelšana, to atgūstot, ir tā nelikumības konstatēšanas loģiskas sekas [un ka] šīs sekas nevar būt atkarīgas no formas, kādā atbalsts ir ticis piešķirts", Tiesa atzīmēja, ka "attiecībā [..] uz atbalstu, kas piešķirts atbrīvojuma no nodokļa formā un kurš ir pienācīgā kārtā ticis atzīts par nelikumīgu, nav pareizi apgalvot [..], ka atbalsta atgūšanai katrā ziņā jānotiek aplikšanas ar nodokli ar atpakaļejošu spēku veidā, ko būtu pilnīgi neiespējami izpildīt". Patiesībā "iestādēm vienkārši jāveic pasākumi, uzliekot atbalstu saņēmušajiem uzņēmumiem atmaksāt naudas summas, kuru apjoms atbilst tiem nelikumīgi piešķirtajam atbrīvojumam no nodokļa" [22].

65. Citiem vārdiem sakot — un pretēji *Air Liquide* apgalvotajam —, tādos gadījumos kā mūsu aplūkojamā lietā valsts tiesas uzdotā atbalsta atgūšana nenozīmē, ka atbrīvotajiem

21 — Skat. 1990. gada 21. februāra spriedumu lietā C-74/89 Komisija/Beļģija (*Recueil*, I-491. lpp., 8. punkts), izcēlums mans. Skat. arī 1989. gada 14. novembra spriedumu lietā 14/88 Itālija/Komisija (*Recueil*, 3677. lpp., 25. punkts).

22 — 1993. gada 10. jūnija spriedums lietā C-183/91 Komisija/Grieķija (*Recueil*, I-3131. lpp., 15.–17. punkts).

uzņēmumiem tiktu piemērots "neesošs" nodoklis, bet gan tikai netiktu piemērota norma, ar kuru tiek piešķirts atbrīvojums (un tādējādi tiktu piemērots "parastais" nodokļu režīms), līdz ar pienākumu atbalstu piešķirušajai iestādei novērst tās nelikumīgās rīcības sekas, atgūstot no atbalsta saņēmējiem naudas summas, kas ir tādas pašas kā tā, kuras tā nelikumīgi nav iekasējusi.

66. Taču Tiesai ir jau bijusi iespēja lemt arī par tāda veida atmaksāšanas prasībām kā šajā lietā prasītājas iesniegtā, un tā ir uzskatījusi, ka var tās apmierināt tikai attiecībā uz atbalstiem, kas finansēti ar tā saukto parafiskālo nodokļu palīdzību, proti, gadījumos, kas nelikumīgo valsts atbalstu veido tādu resursu piešķīrums subsīdijas formā noteiktu personu labā, kuri iegūti ar nodokļa palīdzību, kas radīts īpaši šim nolūkam (proti, tieši ar parafiskālā nodokļa palīdzību) [23].

67. Šādos gadījumos iemaksas, ko uzņēmumi veikuši kā šī nodokļa maksājumus, ir valsts atbalsta pasākuma finansēšanas līdzeklis, un tādējādi pastāv "cieša saikne" starp izveidoto nodokli un noteiktām personām piešķirto atbrīvojumu no nodokļa [24]. Šī iemesla dēļ Tiesa atļauj maksājumu atmaksāšanu, ņemot vērā to, ka atbalsta iespējamā nelikumība nevar neattiekties uz nodokļu pasākumu kā tādu, jo tas ir šī atbalsta "neatņemama sastāvdaļa".

68. Tādējādi, lai atjaunotu *status quo ante*, valsts iestādām gadījumos, kad tās konstatē, ka atbalsts ir nelikumīgs, jāsper soļi ne tikai attiecībā uz uzņēmumiem, kas nepamatoti saņēmuši atbalstu (uzdodot tā atgūšanu), bet arī attiecībā pret tiem uzņēmumiem, kam nelikumīgais atbalsts bijis jāfinansē (uzdodot atmaksāt tiem to samaksātās summas) [25].

69. Attiecībā uz atbrīvojuma no nodokļa piešķiršanu Tiesa, gluži pretēji, ir noteikti izslēgusi to, ka valsts tiesa varētu apmierināt prasības par nodokļos samaksāto naudas summu atmaksu. No iedibinātās judikatūras izriet, ka šādos gadījumos "obligāta maksājuma maksātāji nevar aizbildināties ar to, ka

23 — Skat., piemēram, 2003. gada 21. oktobra spriedumu apvienotajās lietās C-261/01 un C-262/01 *Van Calster* u.c. (*Recueil*, I-12249. lpp., 53. un 54. punkts).

24 — Par saiknes starp nodokli un atbalsta pasākumu nozīmīgumu skat. 2005. gada 13. janvāra spriedumu lietā C-174/02 *Streekgewest* (Krājums, I-85. lpp., 22. punkts). Skat. arī 2005. gada 27. oktobra spriedumu apvienotajās lietās no C-266/04 līdz C-270/04, C-276/04 un no C-321/04 līdz C-325/04 *Casiono France* u.c. (Krājums, I-9481. lpp., 40. un 41. punkts).

25 — Par šo jautājumu skat. iepriekš 7. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā *Enirisorse*, 44.–45. punkts.

citām personām piešķirtais atbrīvojums ir valsts atbalsts, lai izvairītos no šī maksājuma maksāšanas" [26] vai "lai panāktu tā atmaksāšanu" [27].

70. Tāpēc nevis nodokļa pasākums pats par sevi ir tas, kas veido nelikumīgo atbalstu, bet gan atbrīvojums par labu noteiktiem nodokļu maksātājiem [28]. Un tātad tieši šis atbrīvojums — un tikai šis nodokļu pasākuma aspekts — ir jāapstrīd prasītājiem, kas sūdzas par atbalsta pastāvēšanu [29].

71. Man šķiet acīmredzami, ka šī lieta ietilpst tieši šajā pēdējā kategorijā. Kā mēs to jau redzējām, atbalstu veido tieši atbrīvojums no dzinējspēka nodokļa, ko Lježas province piešķīrusi uzņēmumiem, kas darbojas dabas gāzes nozarē.

72. Jāatzīmē, ka *Air Liquide* un citu nodokļu maksātāju dzinējspēka nodokļos samaksātās summas netiek izmantotas, lai finansētu atbalsta pasākumu, bet vienkārši nonāk nodokli iekasējošo teritoriālo pašvaldību budžetā. Citiem vārdiem sakot, atšķirībā no parafiskālo nodokļu lietām, naudas summām, kas iekasētas, pamatojoties uz strīdīgo nodokli, nav noteikta izlietojuma.

73. Jāpiebilst, ka dzinējspēka nodoklis un atbrīvojums, kas piešķirts uzņēmumiem, kas darbojas dabas gāzes sektorā, ir acīmredzami atšķirīgi un neatkarīgi pasākumi. Kā faktiski tiesas sēdē to apstiprināja Beļģijas valdība, dzinējspēka nodokli ir noteikušas daudzas Beļģijas teritoriālās pašvaldības labu laiku pirms strīdīgo atbrīvojumu ieviešanas. Atšķirībā no nodokļa, kas ir lietas *Laboratoires Boiron* (uz kuru es atsaucos iepriekš 29. zemsvītras piezīmē) priekšmets, strīdīgā nodokļa ieviešana nav pasākums, kas ir funkcionāli saistīts ar atbalsta pasākuma piešķiršanu uzņēmumiem, kas darbojas dabas gāzes nozarē. Gluži pretēji, kā es tikko atzīmēju, ar to tiek izveidots vispārēja rakstura nodoklis, kas domāts pašvaldības ieņēmumu palielināšanai.

74. Tādējādi tieši šie atbrīvojumi (kas tika noteikti tikai, sākot ar 70. gadiem) ir radījuši ekonomiska rakstura priekšrocības uzņēmumiem, kas darbojas dabas gāzes nozarē. Tātad tā ir tā nodokļu pasākuma sastāvdaļa,

26 — Iepriekš 3. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Banks*, 80. punkts. Šajā pašā nozīmē skat. iepriekš 4. zemsvītras piezīmē minētos spriedumus lietā *EKW* un *Wein & Co*, 52. punkts, un lietā *Idéal Tourisme*, 20. punkts.

27 — Iepriekš 24. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Casiono France* u.c., 44. punkts.

28 — Šajā sakarā skat. it īpaši ģenerāladvokātes Štiksas-Haklas [*Stix-Hackl*] 2005. gada 14. jūlijā sniegtos secinājumus iepriekš 24. zemsvītras piezīmē minētajā lietā *Casiono France* u.c., 38. punkts.

29 — Risinājums būtu bijis citāds, ja pati aplikšana ar nodokli būtu bijusi nelikumīga, ciktāl tas rada nelikumīgu situāciju par labu noteiktām personām, kā lietā C-526/04 *Laboratoires Boiron*, kurā es šajā pašā dienā sniedzu secinājumus (un uz kuru es šajā jautājumā atsaukšos detalizētāk). Šajā gadījumā ir runa par nodokli, kas ir izveidots kā "asimetrisks" maksājums, jo tas gulstas tikai uz noteiktiem uzņēmējiem, bet uz citiem, kas konkurē ar šiem pirmajiem, ne, un noteikts ar *vienīgo* mērķi radīt labvēlīgu situāciju uzņēmumiem, kas ar to netiek aplikti. Tādējādi pastāv cieša saikne starp nodokli un atbalstu, kas ir kā vienas medaļas divas puses, jo ar nodokli neapliekamiem uzņēmumiem piešķirtā priekšrocība precīzi atbilst neizdevīgajam stāvoklim, kas radīts ar nodokli apliktiem uzņēmumiem. Šādā gadījumā tādējādi pati aplikšana ar nodokli var tikt atzīta par nelikumīgu, ņemot vērā Kopienu noteikumus atbalsta jomā.

kas *Air Liquide* būtu bijusi jāapstrīd, pieprasot atcelt šo sastāvdaļu un atgūt atbalstu no tā saņēmējiem. Savukārt, izvēloties prasīt Lježas provincei samaksāto summu atmaksu, prasītāja apstrīd visa nodokļu pasākuma likumīgumu.

75. Visbeidzot, es atzīmēšu, ka visa nodokļu pasākuma atzīšanai par nelikumīgu tādā lietā kā šī būtu pārmērīga un pilnīgi nepamatota ietekme uz valsts finansēm. Kamēr dzinējspēka nodoklis ir vispārēja rakstura nodoklis ar ļoti plašu piemērošanas jomu, strīdīgais atbrīvojums attiecas uz ļoti ierobežotu skaitu uzņēmumu. Tādējādi, ja tiktu izraudzīts vispārējas atmaksas risinājums, kā to vēlas *Air Liquide*, tā vietā, lai atgūtu atbalstu no tā saņēmējiem, valstij (un teritoriālajām pašvaldībām) tas nozīmētu ievērojamu nodokļu ieņēmumu zudumu tikai tādēļ, ka tā (teorētiski) nelikumīgi piešķīrusi atbrīvojumu uzņēmumiem, kas darbojas noteiktā tirgū [30].

76. Ņemot vērā visus šos apsvērumus, es ierosinu Tiesai uz otro Lježas pirmās instances tiesas uzdoto jautājumu atbildēt, ka uzņēmumi, kam jāmaksā tāds nodoklis kā dzinējspēka nodoklis, nevar apgalvot, ka citām personām piešķirtais atbrīvojums ir valsts atbalsts, lai panāktu to summu atmaksu, kuras tie samaksājuši kā šo nodokli.

Par trešo jautājumu (lieta C-41/05)

77. Ar savu trešo jautājumu Lježas pirmās instances tiesa vaicā Tiesai, vai dzinējspēka nodoklis ir jāuzskata par maksājumu ar muitas nodoklim līdzīgu iedarbību, ko aizliedz EKL 25. pants, ciktāl to iekasē province vai pašvaldība gadījumos, kad dabas gāze tiek transportēta ārpus tās teritorijas, kamēr dabas gāzes transports tādos pašos apstākļos ir atbrīvots no šāda nodokļa.

78. *Air Liquide*, no vienas puses, un Komisija un Beļģijas iestādes, no otras puses, uz šo jautājumu sniedz pilnīgi atšķirīgas atbildes: kamēr *Air Liquide* uzskata, ka visi EKL 25. panta prasītie nosacījumi ir izpildīti, Komisija un Beļģijas iestādes apgalvo pretējo.

30 — Šajā sakarā skat. ģenerāladvokāta Džeikobsa secinājumus iepriekš 8. zemsvītras piezīmē minētajā lietā *Transalpine Ölleitung in Österreich*, 83. un 90. punkts.

79. No savas puses es sākšu ar to, ka atgādināšu, ka "ievedmuitas un izvedmuitas nodokļi, kā arī citi maksājumi ar līdzīgu iedarbību dalībvalstu starpā ir aizliegti. Šis aizliegums attiecas arī uz fiskāliem muitas nodokļiem".

80. Ar maksājumu ar muitas nodoklim līdzīgu iedarbību šīs normas izpratnē tādējādi saprot nodokli, kas tāpat kā muitas nodoklis ir piemērojams importa vai eksporta operācijām tādēļ, ka (vai tad, kad) noteiktas preces šķērso robežu starp dalībvalstīm [31].

81. Jāatzīst, ka attiecīgais nodoklis netiek pieprasīts saistībā ar kādas noteiktas robežas šķērsošanu. Kā skaidri izriet no provinces noteikumu 3. panta, notikums, kas rada pienākumu maksāt dzinējspēka nodokli, ir nevis robežas šķērsošana, bet gan dzinēja izmantošana profesionālas darbības kontekstā, un šis nodoklis Ljēžas provinces teritorijā faktiski skar jebkuru personu, kas izmanto dzinējus saistībā ar saimniecisku darbību.

31 — Skat., citu starpā, 1977. gada 25. janvāra spriedumu lietā 46/76 *Bauhuis* (*Recueil*, 5. lpp., 9. un 10. punkts); 1995. gada 14. septembra spriedumu apvienotajās lietās C-485/93 un C-486/93 *Simitzi* (*Recueil*, I-2655. lpp., 15. punkts) un 1997. gada 17. septembra spriedumu lietā C-347/95 *UCAL* (*Recueil*, I-4911. lpp., 18. punkts).

82. Tādējādi es ierosinu atbildēt, ka tāds dzinējspēka nodoklis kā Ljēžas provinces noteiktais, kas attiecas tikai uz dzinējiem, kuri tiek izmantoti rūpnieciskās gāzes transportam, kas tiek veikts ar ļoti augsta spiediena cauruļvadu palīdzību un kam nepieciešama kompresijas staciju izmantošana, nav maksājums ar līdzīgu iedarbību EKL 25. panta izpratnē.

Par ceturto jautājumu (lieta C-41/05)

83. Ar savu ceturto jautājumu Ljēžas pirmās instances tiesa vaicā Tiesai, vai dzinējspēka nodoklis uzskatāms par diskriminējošu iekšējas aplikšanas ar nodokļiem pasākumu, kas aizliegts ar Līguma 90. un turpmākajiem pantiem.

84. Pēc *Air Liquide* domām, strīdīgais nodoklis ir diskriminējošs, jo tas skar tikai dzinējus, kas ir nepieciešami rūpnieciskās gāzes dzīšanai pazemes cauruļvados; tādejādi tas šo transportēšanas veidu nostāda neizdevīgā stāvoklī salīdzinājumā ar citiem rūpnieciskās gāzes transportēšanas veidiem, it īpaši transportēšanu ar kravas automašīnām. Tā kā gāze, ko transportē ar kravas automašīnām, pamatā ir valsts iekšējas izcelsmes, kamēr pa cauruļvadiem transportētā lielākoties ir importēta, prasītāja secina, ka strīdīgais pasākums rada priekšrocības Beļģijā ražotai rūpnieciskajai gāzei par sliktu importētajai gāzei.

85. Komisija un Beļģijas iestādes kategoriski iebilst pret šo apgalvojumu, pamatojoties uz iemesliem, kurus es īsumā izklāstīšu.

86. No savas puses es vispirms atgādināšu, ka EKL 90. pants, kā zināms, ir domāts preču brīvas aprites starp dalībvalstīm nodrošināšanai parastos konkurences apstākļos, novēršot jebkāda veida aizsardzību, ko varētu radīt diskriminējoša citu dalībvalstu izcelsmes ražojumu aplikšana ar iekšējiem nodokļiem. Citiem vārdiem sakot, tam ir "jānodrošina pilnīga aplikšanas ar iekšējiem nodokļiem neitralitāte attiecībā uz konkurenci starp valsts un importētiem ražojumiem" [32]. Šajā noteikumā noteiktais aizliegums tādējādi ir piemērojams vienmēr, kad aplikšana ar nodokli var atturēt no citu dalībvalstu izcelsmes ražojumu importa par labu vietējiem ražojumiem [33].

87. Man tomēr nešķiet, ka tas attiektos uz aplūkojamo nodokli. Ar nodokli, par kuru ir runa, apliek nevis preces, bet gan uzņēmējdarbības veikšanu (kas ietver motoru izmantošanu) Lježas provincē. Kā tiesas sēdē apstiprināja Beļģijas valdība, daudzas teritoriālās pašvaldības uzskata dzinējspēku par noderīgu indikatoru uzņēmēju nodokļu maksāšanas spējas novērtēšanai.

88. Tādējādi man šķiet acīmredzami, kā to uzsver Beļģijas iestādes un Komisija, ka attiecīgais nodoklis tiek piemērots, pamatojoties uz aplikšanas ar nodokli kritēriju, kas ir objektīvs, caurskatāms un, kas ir vissvarīgāk, pilnīgi neatkarīgs no attiecīgās saimnieciskās darbības rezultātā saražoto vai izmantoto produktu izcelsmes (vai pat galamērķa).

89. *Air Liquide* transportētās ārvalstu izcelsmes gāzes aplikšana ar nodokli tādējādi man šķiet pilnīgi netiešas un nejaušas sekas, kas saistītas ar veidu, kādā *Air Liquide* ir pati nolēmusi veikt tās gāzes transportēšanas darbības (proti, izmantojot cauruļvadus, kam nepieciešama dzinēja izmantošana). Un, kā to iepriekš pamatoti atzīmējusi Tiesa, "apstāklim, ka aplikšana ar nodokli [..] dažādi ietekmē dažādu uzņēmumu pašizmaksu sakarā ar šo uzņēmumu saimnieciskās struktūras īpatnībām, [..] nav nozīmes [EKL 90. panta] piemērošanā" [34].

32 — 1988. gada 3. marta spriedums lietā 252/86 *Bergandi* (*Recueil*, 1343. lpp., 24. punkts).

33 — Skat., piemēram, iepriekšējā zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā *Bergandi*, 24. un 25. punkts; 1980. gada 27. februāra spriedumu lietā 171/78 Komisija/Dānija (*Recueil*, 447. lpp., 5. punkts) un 1995. gada 7. decembra spriedumu C-45/94 *Ayuntamiento de Ceuta* (*Recueil*, I-4385. lpp., 29. punkts).

34 — 1981. gada 28. janvāra spriedums lietā 32/80 *Kortmann* (*Recueil*, 251. lpp., 29. punkts).

90. No otras puses, kā to atzīmēja Beļģijas valdība, ir pilnīgi normāli, ka dažādi nodokļi dažādi ietekmē konkurējošos uzņēmumus, kas nav strukturējuši savu komerciālo un ražošanas darbību tādā pašā veidā. Tādējādi ceļu nodoklis, kas skar kravas automašīnas, kas nepieciešamas *Air Liquide* konkurentu saražoto produktu transportēšanai pa zemes ceļu, ietekmē šos konkurentus, bet ne *Air Liquide*.

91. Turklāt ir skaidri redzams, ka nodoklim nav protekcioniskas ietekmes kaut vai tāpēc vien, ka jebkuru Ljēžas provinces teritorijā ražotu produktu, kura saražošanai uzņēmumam jāizmanto dzinējs, skar strīdīgais nodoklis, kamēr šo pašu produktu, kas saražots citur (precīzāk, ārpus provinces teritorijas) un transportēts pārdošanai Ljēžas provincē, nodoklis neskar.

92. Šo risinājumu neliek apšaubīt iesniedzējtiesas minētais fakts, ka attiecīgā nodokļu sistēma ietver atšķirīgu attieksmi nodokļu jomā pret dabas gāzes transportu un rūpnieciskās gāzes transportu. Ja tas tā būtu un pat pieņemot, ka starp šiem diviem produktiem tiešām pastāv konkurence, būtu jāsecina, ka strīdīgais nodoklis paradoksālā veidā galu galā nāktu par labu importētajam produktam, proti, dabas gāzei, salīdzinājumā ar citiem produktiem, kuri tiek ražoti arī pašā valstī, proti, rūpniecisko gāzi. Tomēr saskaņā ar iedibināto judikatūru šāda veida nodokļu pasākumi, kas ir diskriminējoši par sliktu vietējiem valsts produktiem, neietilpst EKL 90. panta piemērošanas jomā [35].

93. Ņemot vērā šos apsvērumus, es ierosinu Tiesai atbildēt iesniedzējtiesai, ka tāds dzinējspēka nodoklis kā šajā lietā aplūkojamais nav diskriminējošas aplikšanas ar nodokli pasākums EKL 90. panta izpratnē.

Par piekto jautājumu (lieta C-41/05)

94. Ar savu piekto jautājumu Ljēžas Pirmās instances tiesa vaicā Tiesai, vai gadījumā, ja atbildes uz trešo un ceturto jautājumu ir apstiprinošas, nodokļu maksātājam, kurš ir samaksājis dzinējspēka nodokli, ir pamats prasīt tā atmaksu, sākot ar 1992. gada 16. jūliju — datumu, kurā tika pasludināts spriedums *Legros* u.c. lietā.

35 — Skat., piemēram, 1979. gada 13. marta spriedumu lietā 86/78 *Peureux* (*Recueil*, 897. lpp., 32. un 33. punkts) un 1980. gada 27. februāra spriedumu lietā 68/79 *Just* (*Recueil*, 501. lpp., 15. un 16. punkts).

95. Šajā sakarā es aprobežošos ar to, ka konstatēšu, ka, tā kā mēs izslēdzām iespēju, ka attiecīgais pasākums būtu maksājums ar muitas nodoklim līdzvērtīgu iedarbību EKL 25. panta izpratnē vai ar EKL 90. pantu aizliegta diskriminējoša iekšēja aplikšana ar nodokļiem, man nešķiet vajadzīgs atbildēt uz šo jautājumu.

V — Secinājumi

96. Ņemot vērā visus šos apsvērumus, es ierosinu Tiesai uz tai uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

— Lieta C-393/04:

Atbrīvojums no pašvaldības dzinējspēka nodokļa, kas attiecas tikai uz dzinējiem, kurus lieto iekārtās, kas izmanto dabas gāzi, ir uzskatāms par valsts atbalstu EKL 87. panta 1. punkta izpratnē.

— Lieta C-41/05:

1) Atbrīvojums no provinces dzinējspēka nodokļa, kas attiecas tikai uz dzinējiem, kurus lieto iekārtās, kas izmanto dabas gāzi, ir uzskatāms par valsts atbalstu EKL 87. panta 1. punkta izpratnē;

2) nodokļu maksātāji, kam jāmaksā tāds nodoklis kā dzinējspēka nodoklis, ko Ljēžas province noteikusi ar 1998. gada 30. oktobra un 1999. gada 29. oktobra provinces noteikumiem, nevar apgalvot, ka trešām personām piešķirtais atbrīvojums no šī nodokļa ir valsts atbalsts, lai panāktu to summu atmaksu, kuras tie samaksājuši kā šo nodokli;

3) tāds dzinējspēka nodoklis kā Ljēžas provinces ar 1998. gada 30. oktobra un 1999. gada 29. oktobra provinces noteikumiem noteiktais nav maksājums ar līdzīgu iedarbību EKL 25. panta izpratnē;

4) tāds dzinējspēka nodoklis kā Ljēžas provinces ar 1998. gada 30. oktobra un 1999. gada 29. oktobra provinces noteikumiem noteiktais nav diskriminējošas aplikšanas ar nodokli pasākums EKL 90. panta izpratnē.